

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Hoya uncinata

Foto: R. van Donkelaar

ISBN 0039-4467

64ste JAARGANG
No. 3
MAART 1985

Hoya uncinata Teijsm. & Binn.

H. en R. VAN DONKELAAR

Hoya uncinata ontving zijn naam in 1863 van Johannes Elias Teijsmann en Simon Binnendijk, Nederlandse botanici werkend in de botanische tuin Buitenzorg te Bogor, Java. De plant werd ontdekt op de berg Panjar op West-Java in bossen beneden de 800 meter. Vanwege de typische haakjes aan de buitenste coronalobben werd zij *uncinata* gedoopt.

De bloemdoorsnede is iets meer dan 1 cm. De corollaslippen zijn smal omgekeerd gootvormig en recht afstaand. De kleur is crémewit met iets roze. De corona is sterk verhoogd. De coronaslippen zijn bootvormig met aan de stompe top dat typische haakje. Ze zijn wit met iets geel gekleurd. De stengel is glad, evenals de breedlangwerpige bladeren. Deze zijn grijsgroen van kleur met hier en daar enkele zilverwitte vlekken. De bladeren zijn vrij dun en lederachtig van structuur. De nerven zijn niet duidelijk zichtbaar.

Nog een bijzonderheid: *H. uncinata* is naast *H. carnosa* en haar verwanten, een van de weinige soorten, die geen wit melksap bevatten.

H. uncinata is een makkelijke groeier die niet veel eisen stelt. Klimmend rond een boogje of rekje of langs een mosstok, zal zij op een lichte plaats spoedig tot een flinke plant uitgroeien. Ongeveer twee jaar na het stekken zullen in de zomermaanden de eerste losse bloeischermen verschijnen. De bloeistelen kunnen jarenlang hun bloemetjes voortbrengen.

Aan deze *Hoya* met zijn afwijkende vorm en bloei zult u zeker veel plezier beleven.

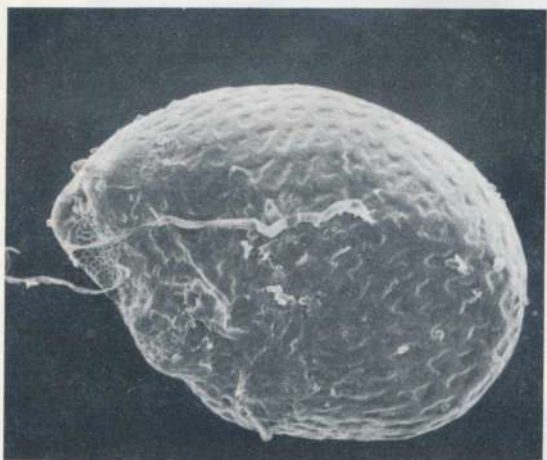
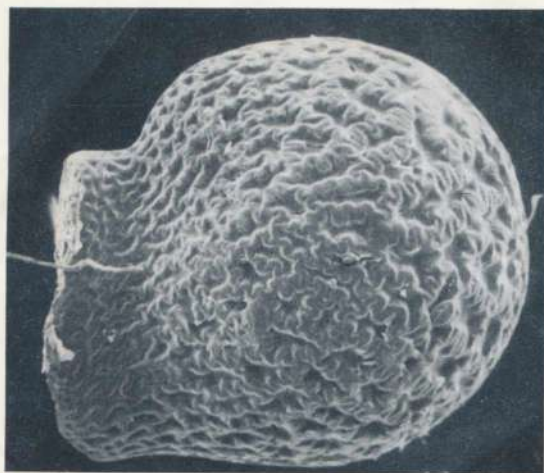
Laantje 1, 4251 EL Werkendam

Een nieuwe Mammillaria?

ETIENNE LANSSENS

Onze Mexico-expeditie 1984 bestond uit Hans-Joseph Klein en Harry Geimer, beiden uit de BRD, Willy Moeller Valdez uit Mexico en schrijver dezes als enige Belg. Ons eigenlijke reisdoel was Neder-Californië, maar startende in Mexico City moet men toch eerst 1600 km rijden tot Mazatlan, alvorens gedacht kan gaan worden aan de oversteek naar La Paz. Het is natuurlijk vanzelfsprekend, dat ook de reis tot Mazatlan nuttig besteed werd zonder al te veel oponthoud, want een maand voor de totale reis blijft toch beperkt.

Op weg naar Mazatlan brachten we een bezoek aan vrienden van mij in Guadalajara. In hun verzameling zagen we een wondermooie *Mammillaria* die mogelijk thuishoort in de *Stylothelae-serie*. Wij kenden deze *Mammillaria* niet en vroegen daarom naar de vindplaats, die we exact opkregen. De volgende dag, 4 maart, vertrokken we in alle vroegte met hooggespannen verwachtingen onder de kundige leiding van onze gids Willy. Door de gedetailleerde routebeschrijving en dankzij Willy was het niet moeilijk de planten te vinden in een gebied ten noordoosten van Guadalajara. Na het verlaten van de hoofdweg reden we een tiental kilometers van rancho naar rancho. Tussen het lage struikgewas ontwaarden we *Ferocactus latispinus*, *Echinofosulocactus grandicornis* en *Coryphantha radians*. Na het passeren van enkele waterloopjes naderden we de voet van een gebergte, waarvan de flan-

1	2
3	4

REM-opnamen van

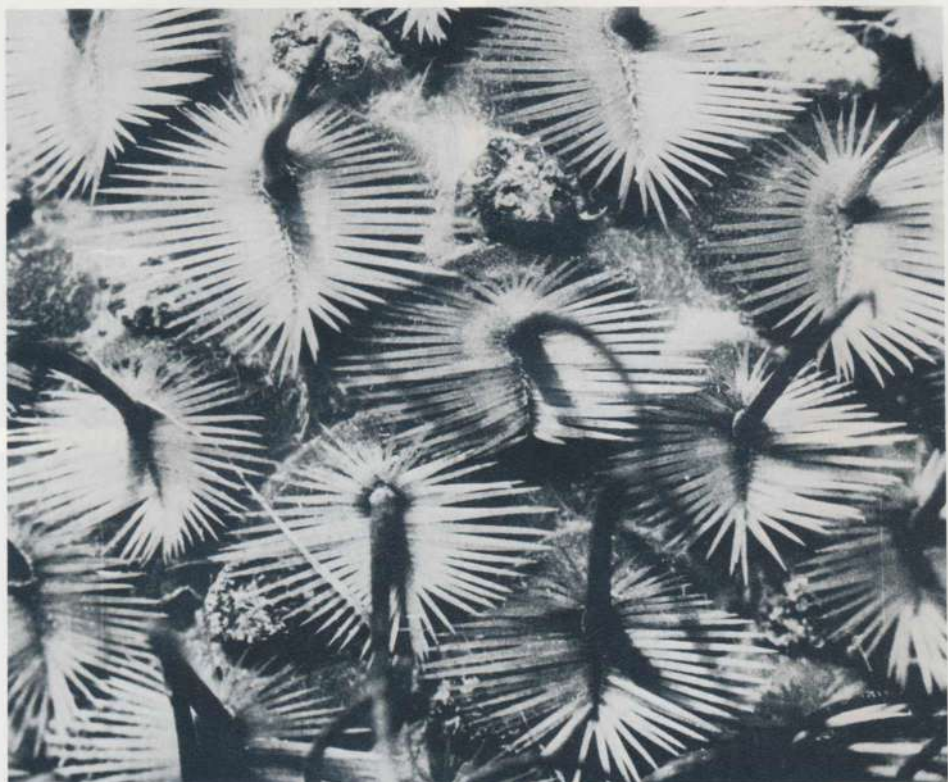
1. *Mammillaria spec.*, ca. 90 x
2. *idem*, ca. 1000 x
3. *Mammillaria bombycina*, ca. 75 x
4. *idem*, ca. 1000 x

Met dank aan de Hr. H. van Wortel voor het maken van de opnamen.

ken bezaaid waren met reusachtige Yucca's. Daar moest de auto achtergelaten worden en wachtte ons nog een fikse wandeling. Aan de voet van de berg vonden we een kleine, fijnbedoornde Mammillaria die zeer waarschijnlijk behoort tot de *Ancistracanthae-serie* en in engere zin tot de *Barbata-groep**. Toen we bijna op de top waren, zo'n 2000 m hoog, vonden we de gezochte planten in grote aantallen. Ze groeiden op de zuidhellingen in rotspleten en op overhangende stenen in een geringe hoeveelheid, grof verteerde, zeer doorlatende bladaarde. Alle planten waren eenkoppig op enkele uitzonderingen na, welke aangevreten waren door geiten.

Na thuiskomst kregen we van verschillende Mammillaria-specialisten de verzekering dat onze vondst iets nieuws is. Verdere observatie en nader vergelijkend onderzoek is echter geboden, alvorens iets met meer zekerheid gezegd kan worden. Zo werd in eerste instantie gedacht aan een verwantschap met *M. bombycina*.

De provisorische en door het ontbreken van bloemen onvolledige beschrijving van de hand van Ludwig Bercht luidt:

Links boven: detail van
de bedoorning

Links onder: de plant in
habitat

Rechts: de plant in cultuur

habitat-opname: E. Lanssens

andere foto's: L. Bercht

Lichaam enkel, niet spruitend, 6 cm hoog, 5 cm diameter, groen; kop wollig; bij beschadiging van het lichaam treedt geen vocht naar buiten, vocht in de plant kleurloos.

"Ribben" 13:21, waarvan de laatste veel minder goed te onderscheiden valt.

Axillen eerst enigszins witwollig, later kaal.

Tepels ovaal, platgedrukt, 6,5 mm breed, 6 mm lang en 2 mm hoog.

Areool langwerpig, 2,5-3 mm lang, eerst witwollig, later kaal.

Randdorens kamvormig opgesteld, stijf, stralend, zuiver wit, circa 60, bovenste kort, dan in lengte toenemend tot 5 mm halverwege de middelste zijdorens, dan weer verkortend tot 2 mm voor de onderste dorens.

Middendorens 1, ingeplant aan de bovenzijde van het areool, stijf, recht afstaand met gekrulde punt, 1,2-1,4 cm lang, donkerbruin, naar de basis toe overgaand in lichtgeel.

Bloemen niet bekend aan de plant; gezien de bloemrest komend vanuit de axil; voor zover te interpreteren van de opnamen op de vindplaats is de bloem lichtroze met donkerder roze middenstreep.

Vrucht in droge toestand 1,4 cm lang, bij het aanhechtingspunt waar de bloem gezeten heeft 2,3 mm diameter, kleurloos, zaden zichtbaar.

Zaad iets scheef knotsvormig, zijdeglanzend zwart, 1,2 mm lang, 0,8 mm breed en 1,0 mm dik.

Testa met een onregelmatige, gegroefde structuur, naar het hilum toe overgaand in meer regelmatige, verhoogde ribbels.

Hilum basaal, 0,7 mm lang en 0,3 mm breed, bedekt met bruinwit, sponsachtig hilumweefsel.

Bruggesteinweg 98, 8080 Ruiselede

* Opmerking Neutelings:

Het verspreidingsgebied van de Barbata-groep ligt in de staten Texas en Chihuahua, dus veel noordelijker. Tot op heden zijn in de staat Jalisco, waarvan Guadalajara de hoofdstad is, geen vertegenwoordigers van de Ancistracanthae gevonden.

Opmerking Bercht:

Uit de afgebeelde REM-foto's van de zaden van *M. bombycina* en de hier besproken plant blijkt overduidelijk, dat beide taxa niet verwant met elkaar zijn. Verwante soorten zullen redelijk vergelijkbare zaadstructuren dienen te bezitten. Mijn kennis van het geslacht *Mammillaria* is evenwel onvoldoende om over een juiste verwantschap iets zinnigs te zeggen.

Mesembryanthemaceae (XLV)

FRANS NOLTEE en ARIE DE GRAAF

73. MAUGHANIELLA L. Bolus (genoemd naar en ter ere van Dr. H. Maughan Brown)

Aan het bijzondere plantje, *Maughaniella luckhoffii*, uit dit monotypische geslacht is een mooi verhaal verbonden. Toen de bekende Dr. N.E. Brown de plant in 1930 beschreef, voorzag hij de nieuwbeschrijving van een tekening die de indruk wekte alsof het plantje groeide op een half doorgesneden ui. Later werd zelfs verondersteld dat een zaadje ervan ontkiemd zou zijn op een of ander bolgewas! Deze gedachte was zo absurd dat men naarstig zocht naar een verklaring voor de wat vreemd uitgevallen tekening van de anders toch zo consciëntieuze Dr. Brown. De oplossing bleek, zoals gewoonlijk in dergelijke gevallen, vrij eenvoudig te zijn. Wat op de tekening er uitzag als een doorgesneden bol, bleken de resten van oude bladparen te moeten voorstellen, zoals die bij vele ultra-succulente Mesems achterblijven aan of net boven de wortelhals. Ze waren waarschijnlijk wat al te schematisch afgebeeld.

De naam van dit eigenaardige en zeldzame plantje is, zoals met vele plantennamen het geval is, nogal eens gewijzigd. Nadat het plantje oorspronkelijk *Monilaria luckhoffii* genoemd was, werd het vrijwel gelijktijdig beschreven

tekeningen A. de Graaf

onder de naam *Maughania insignis*. Later neigde men weer over naar de geslachtsnaam *Diplosoma* en werd de naam D. luckhoffii om vervolgens weer naar Maughania terug te keren. Sinds 1961 heet het plantje nu Maughaniella luckhoffii. De wijziging van de geslachtsnaam was noodzakelijk doordat er al een geslachtsnaam Maughania (sinds 1813) bestond. Het epitheton 'luckhoffii' was de soort aanduiding die de oudste rechten had.

De afbeelding geeft de plant weer zoals hij er in werkelijkheid uitziet. Daarnaast een reproductie van de oorspronkelijke schets van Dr. Brown.

Opvallend aan het plantje zijn de grote papillen; deze verschrompelen echter al snel tijdens de groeiperiode. Daarna verdrogen eveneens de bladeren, doch daar binnenin hebben zich dan reeds nieuwe bladeren gevormd. Dit nieuwe bladpaar blijft tijdens de rustperiode verborgen tussen de resten van de oude bladeren tot de volgende vegetatieperiode aanbreekt.

De laatste jaren worden er zaden van Maughaniella luckhoffii aangeboden. Ze kiemen evenwel niet zo gemakkelijk en niet snel. Geduld is - ook bij deze plantjes - een schone zaak. Probeert u ook niet de zaailingen in een vroeg stadium te verspenen. De ervaring heeft tot onze schade en schande geleerd dat ze in de kortste keren de geest geven. Beter is te wachten totdat de plantjes tenminste 1 jaar oud zijn. Als het u gelukt de zaailingen de eerste, zeer moeilijke, jaren te behouden dan verlangen zij daarna een zeer lichte standplaats in de verwarmde kas, doch schermen tegen felle zonbestraling is noodzakelijk. De cultuur komt overeen met die van Diplosoma.

Maughaniella luckhoffii, afkomstig uit de Kaapprovincie (Vanrhijnsdorp District, Knersvlakte) bloeit met tamelijk langgesteelde bloemen van ongeveer 20 mm Ø, kleur wit tot roze.

Rotterdamseweg 88, 3332 AK Zwijndrecht
Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge

(wordt vervolgd)

* * *

Een vetplantje voor het raam (14)

W. STERK

Enkele kleinblijvende *Aeonium*-soorten (I)

Het geslacht *Aeonium* komt, op enkele soorten na, van oorsprong op de Canarische eilanden voor. De meeste soorten worden tamelijk groot, soms tot meer dan één meter en met rozetten van wel een halve meter doorsnede. Dat zijn geen kamerplantjes meer, te meer daar ze dan in de winter te weinig licht krijgen en daardoor uit elkaar groeien.

De planten zijn meestal vertakt met aan het einde van elke tak een rozet van bladeren.

De bekendste van de wat grotere soorten is *A. arboreum*, waarvan vooral de cv "Zwartkop" met zijn bijna zwarte bladeren veel wordt gekweekt. Een soort die na de bloei afsterft, is *A. tabulaeforme* met rozetten van soms 30 cm doorsnede.

De kleinblijvende soorten kunnen wat meer schaduw verdragen dan de grotere. Ook daardoor zijn ze beter geschikt als kamerplant, al zien we ze als zodanig weinig. Bij een goede verzorging bloeien ze regelmatig. Eén van de meest voorkomende is, zoals zo vaak, een hybride, bekend onder de naam *A. barbatum* Webb et Berth. met als synoniem *A. floribundum* Bgr. Dikwijls

*A.
barbatum*

foto van de
schrijver

worden deze planten ook aangeboden onder de naam van de moeder: *A. simsii* (Sweet) Stearn. Het is een klein struikvormig plantje, dat zonder bloeistengel niet hoger wordt dan 15 cm. De lange, spitse blaadjes hebben aan de onderkant bruine strepen en staan vooral aan het einde van de takjes, in dichte bijna eivormige rozetten. De blaadjes zijn 2,5 tot 4 cm lang en tot 7 mm breed; op de randen staan wimperhaartjes. De planten bloeien in de zomer; de bloeistengel wordt 15 cm lang en draagt een tuitje gele bloempjes, die 8-10 kroonblaadjes hebben.

De echte *A. simsii*, die ook wel *A. caespitosum* wordt genoemd, is een laag, zodevormend plantje, dus geen struikje, met op de onderkant van de wat langere blaadjes eveneens bruine strepen. De bloeistengel, die meestal de 10 cm niet haalt, komt onderuit het rozet. De bloempjes zijn vrijwel gelijk aan die van *A. barbatum*. *A. simsii* bloeit echter minder rijk en is erg gevoelig voor te veel water, vooral bij kil weer. In de winter is drooghouden dan ook het beste. Ze worden minder aangeboden dan *A. barbatum*. De andere ouderplant van *A. barbatum* is waarschijnlijk *A. spathulatum* (Hornem.) Praeg.. Dit is een struikvormig vertakte plant, die in de natuur wel een halve meter hoog kan worden. Ze groeit daar op rotsen en oude muren. De blaadjes zijn klein, 1,5 tot 3 cm lang en 7 tot 8 mm breed. Ook bij deze soort vinden we op de onderkant van de blaadjes bruine strepen. Jonge takken zijn bebladerd, maar later vallen de stengelblaadjes af en blijven alleen de rozetten aan de toppen over. Deze soort mag niet geheel uitdrogen, omdat anders ook de blaadjes aan de toppen afvallen. De bloemen zijn ook geel, maar met iets bredere en langere kroonblaadjes dan bij de eerder genoemde planten. Deze soort zien we zelden.

Eveneens zelden zien we *A. smithii* (Sims) Webb et Berth. Deze zeer mooie planten komen op Tenerife voor op een hoogte van 1000-2000 m, waar ze groeien op rotsen in de beboste gedeelten. Deze soort verdraagt geen kou en kan ook niet tegen geheel droog staan.

Alle genoemde planten kruisen onderling en ook met andere *Aeonium*-soorten. Het is dan ook wel eens moeilijk de juiste naam bij het juiste plantje te vinden. Dit geldt ook voor vele andere soorten uit dit geslacht.

(Wordt vervolgd)

Melocactus macrodiscus Werdermann

LUDWIG BERCHT en NOL BREDEROO

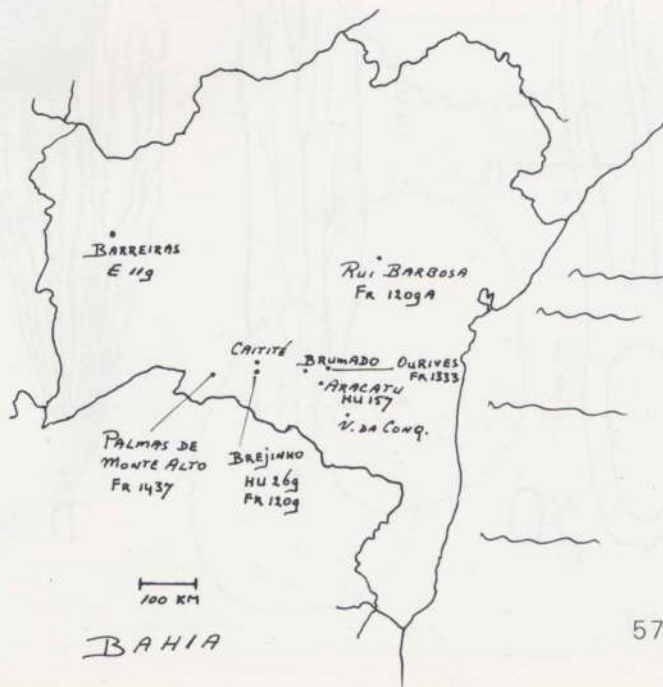
Het geslacht *Melocactus* kreeg in de jaren zestig en zeventig een explosieve uitbreiding door de ontdekkingen van Leopoldo Horst en Albert Buining enerzijds en Friedrich Ritter anderzijds. Behalve dat nieuwe soorten werden ontdekt, werden ook reeds bekende soorten teruggevonden en opnieuw verzameld. Een dezer soorten was *M. macrodiscus*.

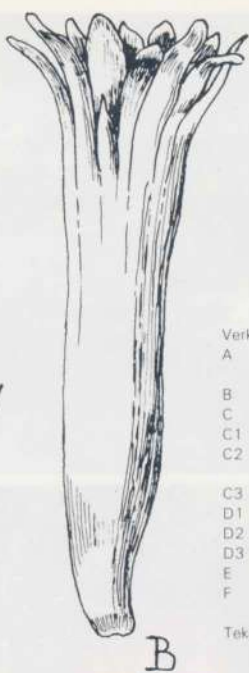
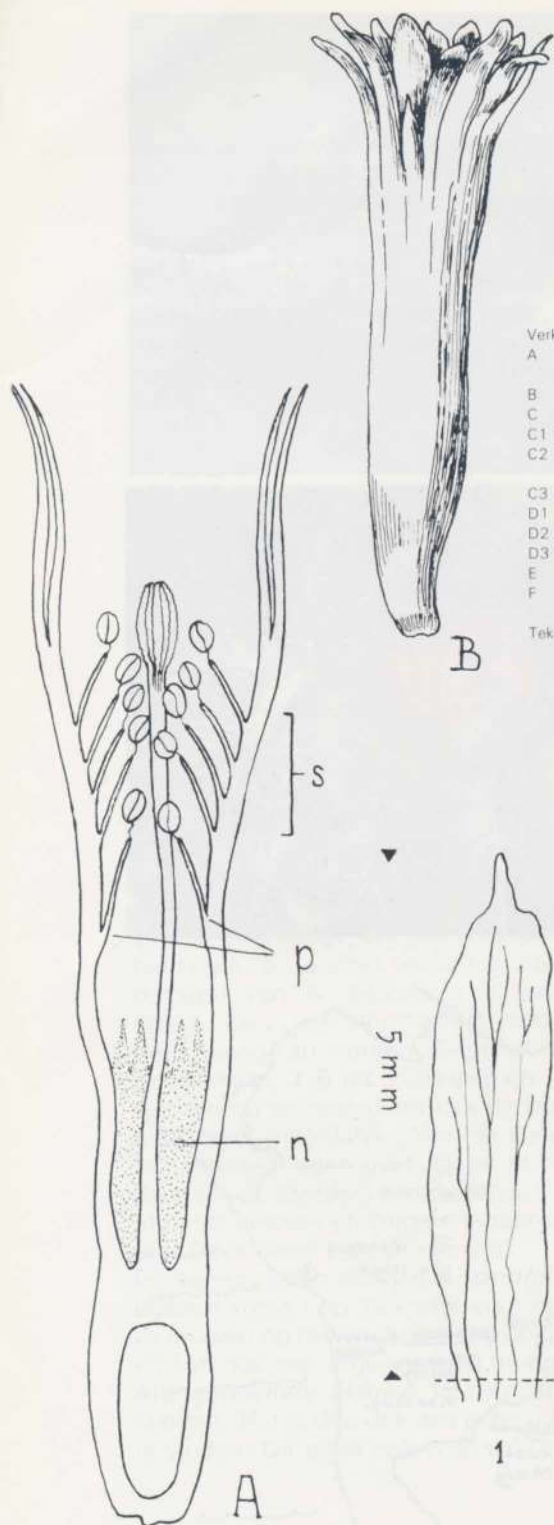
Op zijn reis door Brazilië in 1932 vond Werdermann bij Brejinho, een dorp ten zuiden van Caitité, Bahia, planten die hij beschreef als *Melocactus macrodiscus*¹⁾. Aan de hand van Werdermanns beschrijving, de opgegeven groeiplaats en de afbeelding zijn onafhankelijk van elkaar Buining/Horst en Ritter op zoek geweest. Zij hebben ook de gezochte soort gevonden. Ritter voorzag zijn exemplaren van het nummer FR 1209.

M. macrodiscus
HU 269

foto's A. Buining

Verklaring bij de tekeningen:

A = doorsnede bloem (7 1/2 x)

n = nektarkamer, p = primaire meeldraden, s = secundaire meeldraden

B = bloem

C = zaad

C1 = hilum, p = pecten, m = micropyle, f = umbilicus

C2 = embryo door binnenste testa omgeven

m = plaats van de micropyle, pr = lege perispermzak

C3 = 2 embryovormen

D1 = bloembuisschubje

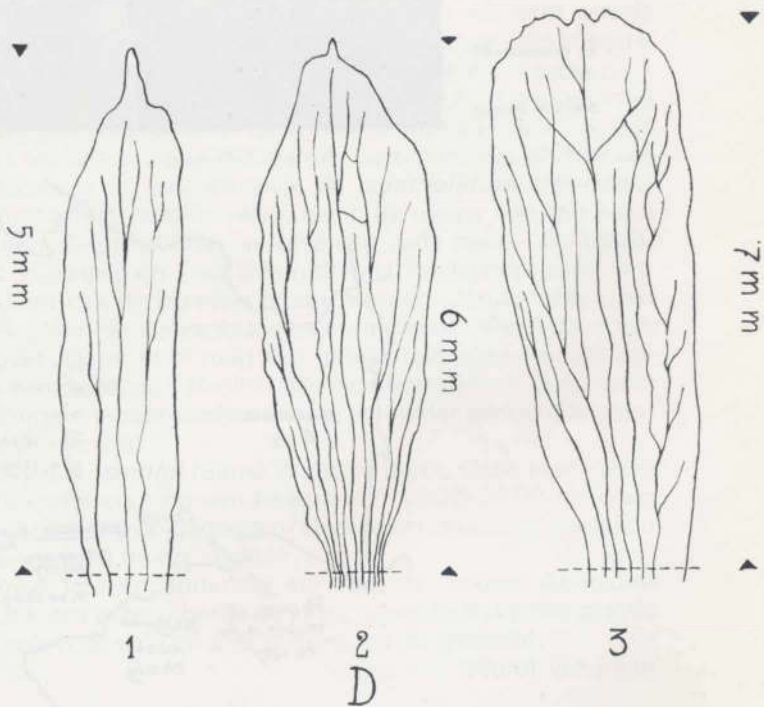
D2 = binnenste perianthblad

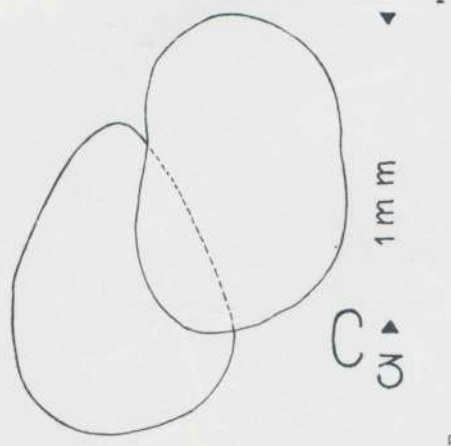
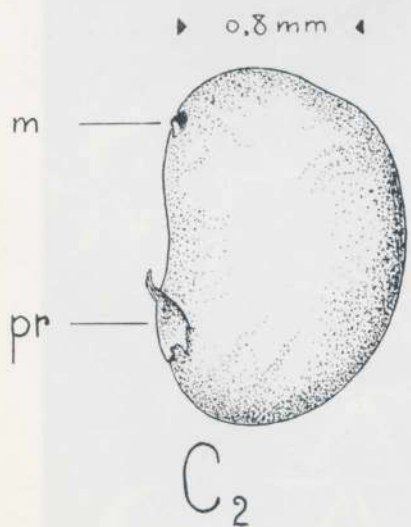
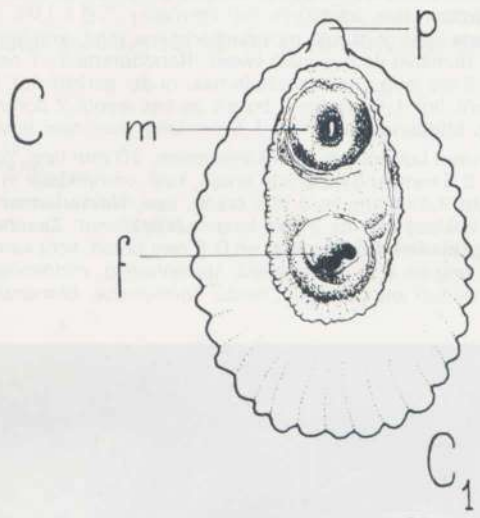
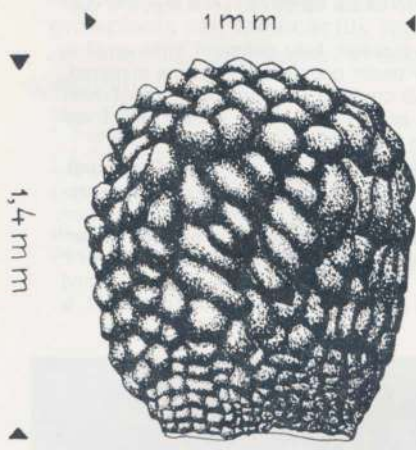
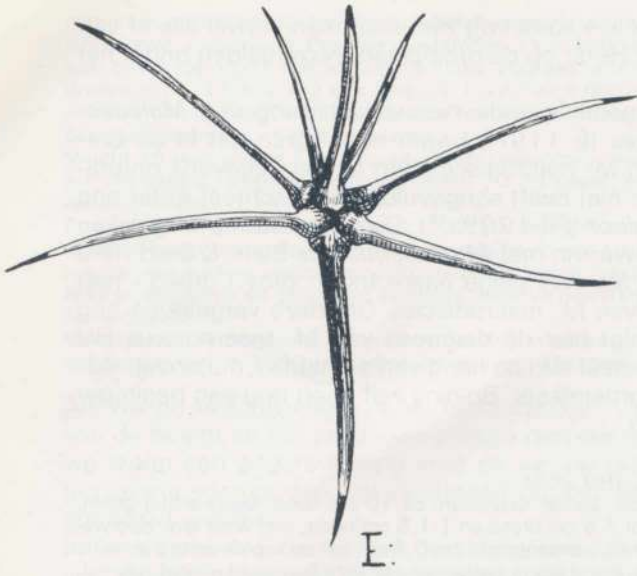
D3 = buitenste perianthblad

E = doornbundel

F = vrucht

Tekeningen: A. J. Braderoo

De planten die in onze collecties aanwezig zijn, stammen vrijwel alle af van het materiaal dat Buining en Horst op de groeiplaats verzamelden onder het nummer HU 269.

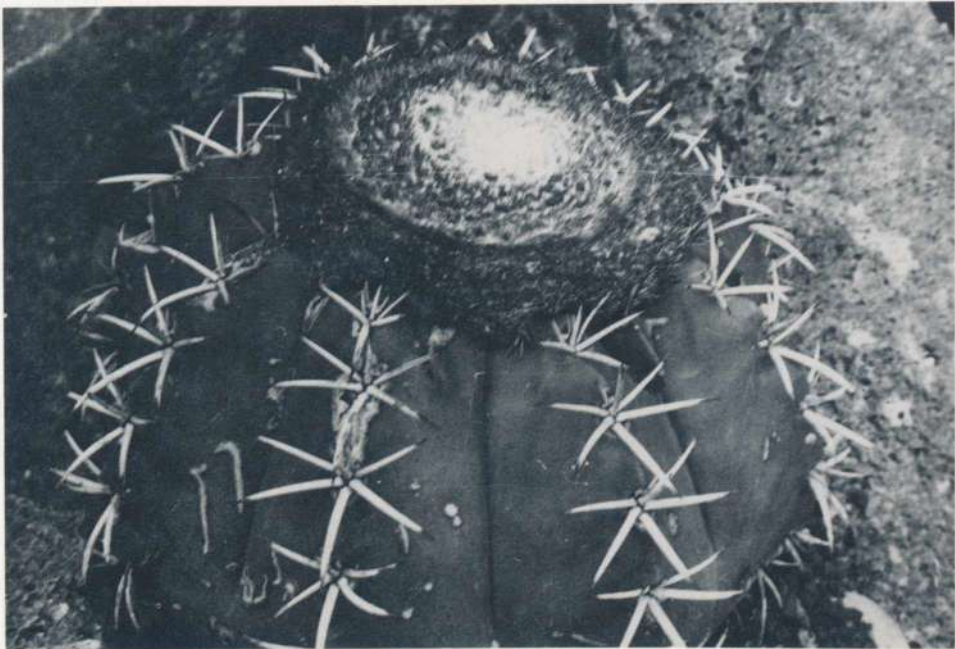
Bij de onlangs in K.u.a.S. gepubliceerde nieuwbeschrijving van *Melocactus saxicola* Diers et Esteves (E 119)²⁾ kwam naar voren dat in de oorspronkelijke beschrijving van *M. macrodiscus* een aantal gegevens ontbraken, gegevens die ook Ritter niet heeft aangevuld; wel beschreef Ritter nog een *M. macrodiscus var. minor* (FR 1209a)³⁾. Diers en Esteves vergeleken hun *M. saxicola* - niet te verwarren met *M. mulequensis* Buin. & Bred. (HU 122) die de naam *saxicola* als voorlopige naam (nom. prov.) droeg - met onder andere de gegevens van *M. macrodiscus*. Om deze vergelijking nog beter mogelijk te maken volgt hier de diagnose van *M. macrodiscus* HU 269. Deze diagnose is opgesteld aan de hand van authentiek materiaal, verzameld door Buining op de groeiplaats. Buining zelf heeft nog een begin gemaakt met deze beschrijving.

Melocactus macrodiscus Werd. (HU 269)

Lichaam enkel, diameter ca. 13 cm, zonder cephalium ca 10 cm hoog, blauwachtig groen, met vertakte wortels. **Cephalium** tot 7,5 cm breed en 1-1,5 cm hoog, met witte wol, doorweven met licht bruinachtig rode borstels, aanvangende ca. 0,5 cm van de top en weldra de witte wol overheersend, daardoor het opvallend platte cephalium een licht bruinrood uiterlijk gevend. **Ribben** 8, aan de basis 5,5 cm breed en tot 3 cm hoog, vrij scherp, tussen de areolen bijvormig verhoogd. Bij de vorming van het cephalium worden nog enkele ribben tussengeschoven. **Areolen** verzonken in de rib, rond, 5-6 mm Ø, ca. 1 cm van elkaar op de rib, eerst met iets vuilwit wolvlit, later kaal.

Dorens licht grijsbruin met donkerbruine punt, krachtig, stekend, licht gebogen, met verdikte voet (behalve de bovenste twee). **Randdorens** 7; 1 naar onder gericht en enigszins afstaand, 1,5-2 cm lang, 1 paar schuin naar onder gericht, tot 1,8 cm lang, 1 paar schuin naar boven gericht, tot 1,6 cm lang, boven op het areool 2 dorens schuin naar boven gericht, tot 1 cm lang. **Middendorens** 1, tot 1,5 cm lang, licht naar boven gebogen.

Bloemen buisvormig, licht karmijnroze, 20 mm lang, grootste breedte 5 mm, kaal. **Pericarpelium** 3,5 mm lang en 2 mm breed, kaal, onmerkbaar in het receptaculum overgaand. **Receptaculum** 9 mm lang en 3 mm breed, kaal. **Nektarkamer** 4,5 mm lang, 1,5 mm breed, van binnen bekleed met ca 3 mm lange nektarklieren. **Zaadholte** 3 mm lang en 1 mm breed. **Overgangsbladeren** 5 mm lang en 0,8 mm breed, licht karmijnroze. **Buitenste perianthbladeren** 7 mm lang en 1,5-2 mm breed, spatelvormig, middennerf uitlopend in een fijne nagel, bladrand aan de top iets gekarteld, helder karmijnroze. **Binnenste perianthbladeren** 6 mm lang en 1,5

mm breed, spatelvormig, top spits uitlopend, middennerf uitlopend in een fijne nagel, bladrand iets gegolfd, karmijnrose. **Primaire meeldraden** 3 mm lang, de 1,5 mm lange helmraden gaan naar boven toe over in een zeer dunne draad, waaraan het gele helmknopje. **Secundaire meeldraden** in ca. 4 kransen, 2 mm lang, de 1 mm lange helmdraad gaat naar boven toe over in een zeer dunne draad, waaraan het gele helmknopje. **Stamper** 12 mm lang, 0,5 mm Ø, wit. **Stempellobben** 4-5, 1 mm lang, wit.

Vrucht 18 mm lang en 7 mm breed, gerekt peervormig, mat glanzend, violette, aan de top een dekseltje waaraan de bloemrest. Bevat 20-25 zaden, die gelegen zijn in een gelei-achtig wit vruchtvlees.

Zaad mutsvormig, 1,4 mm lang en 1 mm breed, matglanzend zwart; buitenste testa bestaande uit langwerpige tot ronde knobbeltjes, naar de hilumrand toe kleiner wordend en vlakker, op de rugzijde een duidelijk waarneembare kam. **Hilum** basaal, ovaal, iets verdiept, okerkleurig; **umbilicus** en **micropyle** elk gelegen in een holte; **embryo** peervormig; **perisperm** ontbreekt; **cotylen** niet zichtbaar.

Vindplaats in de omgeving van Brejinho das Ametistas ten zuiden van Caitité, Bahia, Brazilië op een hoogte van ca 1000 m, samengroeiend met *Melocactus amethystinus* Buin. & Bred.

Als we de beschrijving van *M. macrodiscus* - en daarvan vooral de bouw van de bloem en het zaad - vergelijken met die van *M. saxicola*, dan vinden we hierin een ondersteuning voor de verwantschap tussen beide taxa. Of het aparte soorten dan wel variëteiten van één soort zijn, zal hier niet bediscussieerd worden.

In het afgebeelde kaartje van de staat Bahia zijn de groeiplaatsen aangegeven van de genoemde planten, evenals die van *M. canescens* Ritter (FR 1333) en haar variëteit *montealtoi* (FR 1437). Ritter⁴⁾ vermeldt dat *M. canescens* nauw verwant is met *M. macrodiscus*. Tevens is aangegeven de groeiplaats van *Melocactus spec.* HU 157, planten die in omloop zijn onder de naam *M. canescens*. In een later stadium zal op dit probleem ingegaan worden.

Literatuur:

1. E. Werdermann, Blüh. Kakt. 1932, T. 47.
2. L. Diers en E. Esteves Pereira, K.u.a.S. 1984, p. 196
3. F. Ritter, Kakteen in Südamerika band I, p. 133 (1979)
4. idem, p. 134

Mauritshof 124, 3481 VN Harmelen
Gillis Steltmanstraat 38, 1057 NP Amsterdam

Over het zaaien van cactussen

P. VAN VEEN

Iedereen, die lid wordt van "Succulenta", ontvangt de bekende "Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten". Dit boekje werd geschreven door Arie de Graaf en Frans Noltee en is niet alleen voor beginnende liefhebbers alleszins de moeite waard. De meer ervaren en zelfs de zeer geroutineerde kweker zal er steeds weer punten in vinden, die hij zich nooit gerealiseerd had resp. waarbij hij nooit uitvoerig had stilgestaan.

Al lezende kom je natuurlijk ook bepaalde handelwijzen tegen waar je niet zonder meer achter kunt staan. Het betreft dan bepaald geen fouten of onjuistheden, doch meer verschillen van inzichten, die tot een andere behandeling kunnen leiden. Eén dezer onderwerpen is naar mijn mening de beschreven zaai-techniek. Reeds bij de eerste lezing was ik indertijd al min of meer verbaasd over de aandacht, die besteed werd aan het steriliseren van de zaibodem oftewel het substraat. De bedoeling hiervan is de vernietiging

van zwamsporen, onkruidzaden, algsporen en insecten + hun eieren. Onnodig is het in feite om hierbij te vermelden, dat door deze handelwijze ook het gehele (gunstige en noodzakelijke) mikroklimaat in de zaaibodems wordt verstoord. Een en ander wordt uitvoerig belicht in een publikatie van F.H. Brandt in Succulenta 1980, pag. 150-154, die met Parodiazaad gunstige resultaten behaalde op een substraat van 50% zuivere tuinturf met 50% bloemaarde (geen cactusaarde), dat nooit gedesinfecteerd of gestoomd werd.

In dezelfde jaargang 1980 van ons lijfblad Succulenta vond ik op pag. 135-136 een uiteenzetting van de heer A. van Beuningen, een ervaren cactuskweker. Dit artikel is voor mij het uitgangspunt geworden voor mijn benadering van het zaaiprobleem - voor zover dit een probleem is. Van Beuningen heeft indertijd op zich genomen een "vragenrubriek" te verzorgen voor beginnende leden (Succulenta 1980, pag. 94), een rubriek, die helaas langzaam ter ziele is gegaan door gebrek aan vragen. Van Beuningen adviseert kort en bondig om te zaaien op Jiffy-schijfjes. Deze zijn in tuincentra te koop. Hoe hij hiermee verder werkte, staat uitvoerig en duidelijk te lezen, dus dat behoef ik hier niet te herhalen. In ieder geval is deze zaaimethode voor mij het uitgangspunt geweest voor een kweek, die mij per jaar gemiddeld 750 jonge, ferme zaailingen opleverde, die uitgroeiden tot ca. 600 cactusen per jaar en daar wil ik het met u, geachte lezer, in dit artikel gaarne over hebben.

De vorengenoemde Jiffy-schijven zijn een Noors produkt. Het zijn porties turf, die samengeperst worden en in een rekbaar nylon kousje zijn verpakt. Voor zover nodig, is het geheel nog gesteriliseerd, doch het is algemeen bekend, dat turf van nature zeer weinig bacteriën en/of schimmels bevat, mede doordat de zuurgraad ervan (pH) behoorlijk laag is. Dat nylon kousje verwijder ik eerst met een pincet, hetgeen erg gemakkelijk gaat, als er eenmaal een los aanknopingspunt is gevonden. Vervolgens plaats ik ieder schijfje in een 6 ½ cm potje en 10 van deze potjes worden in een grote bak gezet, die dan met regenwater wordt gevuld. Het hoeft geen nader betoog, dat de potjes en de bak zorgvuldig schoongemaakt moeten worden (het eenvoudigste is om nieuwe potjes te nemen!). Langzaam wordt het water door de Jiffy-schijfjes opgenomen, hetgeen te zien is aan het voortdurende zwellen van de schijven. Regelmatig voeg ik ook weer nieuw regenwater toe en na ongeveer 24 uur is de maximale wateropname wel bereikt. Eén schijfje vult nagenoeg het gehele 6 ½ cm potje en het wordt nu aan de bovenzijde nog een beetje geëgaliseerd. Hiermede is de voorbereiding van de zaaibodem wel voltooid met dien verstande, dat ik evenals Van Beuningen met plastic stripjes de oppervlakte in vier gelijke delen verdeel, zodat ik in één potje dan ook vier verschillende soorten zaad kan uitleggen.

Let er wel op, dat ik in deze fase van het zaaien de inhoud van de potjes kletsnat heb gemaakt en dat houd ik ook zo. De reden hiervan is, dat ik het gehele aanstaande kiemproces in gespannen lucht uitvoer. Ieder potje zakt, nadat het zaad is uitgelegd, in een nauwsluitend zakje van doorzichtig plastic, dat aan de bovenzijde wordt dichtgebonden. Doordat er voldoende water aanwezig is, verdampt dit, slaat tegen de plastic wand neer enz., waardoor de vochtigheidsgraad steeds 100% blijft zonder dat ik er verder water aan hoeft toe te voegen. Voordat de zakjes gesloten worden, wordt de inhoud nog even bespoten met de bloemenspuit, waarin regenwater met Superol zit (één tabletje op ½ liter water). Van schimmelvorming heb ik dan ook nog nooit last gehad.

Maar eerst even terug naar het zaad. Ongeacht de herkomst ervan ben ik erop verdacht, dat er zich nog resten aan kunnen bevinden van opgedroogd vrucht vlees. Dit is na opweken een ideale voedingsbodem voor de ontwikkeling van schimmels. Daarom worden principieel alle zaden eerst vermengd met TMTD. Ik doe dit door de zaadporties uit het zakje eerst in een klein bakje te doen (van glas of geglaazuurd) en hieraan een mespuntje van het poedervormige TMTD toe te voegen. Door zaad en poeder te mengen bereik ik, dat er voldoende van dit bestrijdingsmiddel aan de zaden blijft hangen. Hierdoor worden de kiemende zaden beschermd tegen eventueel aanwezige schimmels of sporen daarvan. Ik weet, dat veel routiniërs hiertegen bezwaar hebben omdat het kiemen nadelig beïnvloed zou worden. Dit geldt weliswaar voor de natte bijtsmiddelen, die worden samengesteld op basis van kwikbevattende chemicaliën, doch niet bij gebruik van TMTD.

Dieter Herber (1978) schrijft hierover, dat uit vergelijkende kweekproeven is gebleken, dat juist de TMTD-preparaten zelfs de kieming nog bevorderen, hetgeen speciaal voor ouder zaadmateriaal van buitengewoon grote betekenis kan zijn. TMTD wordt onder verschillende handelsnamen te koop aangeboden, meestal in verpakkingen van minimaal 1 kg. De prijs ervan bedraagt ca. f 12,- per kg. Gezien de geringe hoeveelheid, die de gemiddelde liefhebber nodig heeft, verdient het wellicht aanbeveling, per afdeling een pak te kopen en dit te distribueren onder de belangstellenden.

Nu zijn we zo ver, dat de zaden gedesinfecteerd zijn, in de 6½ cm potjes liggen, per soort voorzien van een naam of een nummer en de potjes op hun beurt in plastic zakjes zijn verpakt teneinde een kiemmilieu te verkrijgen in gespannen lucht. Thans komt het volgende probleem aan de orde. Bij welke temperatuur worden de beste kiemresultaten verkregen? Als je hierover de literatuur naslaat komen er talloze visies naar voren, variërend van 15° C tot 30° C, constant of wisselend met de dag- en nachttemperatuur. Een gezaghebbende bron voor mij was het boek van John Pilbeam (1981), dat gestoeld is op een enorme wetenschappelijke en praktische ervaring. Pilbeam schrijft over dit onderwerp het volgende:

"Zorgvuldige kiemprouwen met cactuszaden tonen aan dat 20° C (70° F) de optimale temperatuur voor het kiemen is. Bij deze temperatuur worden maximale kiemresultaten bereikt; hoe verder men afwijkt van deze optimale temperatuur, hoe lager het kiemingspercentage wordt". Voorts voegt hij hieraan toe, dat indien men deze temperatuur gedurende langere tijd kan handhaven, de periode waarin men zaait niet belangrijk meer is, hoewel hij de voorkeur geeft aan de maanden maart tot begin augustus, omdat men dan vóór de winter nog een goed uitgegroeide zaailing kan verkrijgen.

Welnu, dit heb ik als volgt gerealiseerd: In een tuincentrum kocht ik een plastic bak, waarin ca. 24 potjes van 6½ cm kunnen worden geplaatst. Deze waren in geel en groen verkrijgbaar, doch deze kleur doet verder niets ter zake. Belangrijk was echter, dat op deze bak een hoge deksel geplaatst kan worden van kleurloos doorzichtig plastic, zodat een goed verlichte, afgesloten ruimte ontstaat. Hierin maakte ik van plexiglas een tafeltje van ca. 4 cm hoogte, waaronder een verwarmingselement - zoals dat door aquariumhouders wordt gebruikt - werd gelegd. Tenslotte wordt de bak tot tafelhoogte met water gevuld, een thermometer in het water geplaatst en de elektriciteit aangesloten. Men heeft enige dagen nodig om de thermostaat dusdanig af te stellen, dat de temperatuur op precies 20° C blijft staan. Is dit stadium eenmaal bereikt, dan kan het uitzaaien als boven vermeld beginnen en worden de in plastic zakken verpakte potten stuk voor stuk in de grote kweekbak

geplaatst. Deze staat ergens op een lichte plaats achter het vensterraam of in de kas, doch niet in de volle zon. Wat er verder gebeurt als uit de zaden de eerste jonge planten tevoorschijn komen, hoop ik in een volgend artikel te melden.

Tenslotte nog één opmerking om eventuele kritikasters de wind uit de zeilen te nemen. De kweek in gespannen lucht heb ik met succes uitgevoerd met zaden van vele cactussoorten. Men beweert dat bijvoorbeeld *Astrophytum* niet in gespannen lucht wil groeien. Of het juist is weet ik niet, daar ik het nog nooit geprobeerd heb. Een oordeel hierover kan ik dan ook niet geven.

Geraadpleegde literatuur:

Beuringsen, A. v., *Succulenta* 1980 p. 135.

Brandt, F., *Succulenta* 1980 p. 150.

Herbel, Dieter, *Alles über Kakteen und andere Sukkulente*, Südwest Verlag, München, 1978.

Pilbeam, John, *Mammillaria, a collector's guide*, B.T. Batsford Ltd., London, 1981.

de Gast 33A, 9801 AB Zuidhorn

NIEUWBESCHRIJVING

Gymnocalycium erinaceum Lambert species nova

J.G. LAMBERT Ir. A.I.Gx.

Beschrijving:

Plant enkelvoudig, plat bolvormig tot bolvormig, ongeveer 50 mm hoog en 55 mm in diameter, grijsgroen met fluweelachtige opperhuid. Schedel verzonken, met weinig wol, bedekt door de nieuwe dorens. Penwortel.

Ribben 12, recht, afgeplat, verdeeld in knobbels met kinnen onder de areolen, ca. 12 mm breed op halve hoogte van het lichaam; horizontale groeven recht en kort.

Areolen rond tot ovaal, ca. 3 mm breed en 3-4 mm lang, eerst met wit wol-vilt, daarna verkalend, 7 tot 8 mm van elkaar op de rib.

Randdorens 7 à 9, 3-4 paren kamvormig geordend en schuin afstaand, 1 naar beneden gericht, recht, fijn, scherp, met ronde doorsnede, eerst zwart-bruin in de nieuwgroei, later overgaand in grijsachtig wit met bruine punt en donkerrode tot zwarte basis, 6 tot 8 mm lang. **Middendorens** 1-2, fijn, recht afstaand, in doorsnede rond, dezelfde kleur als de randdorens, tot 1 cm lang.

Bloemen uit de jonge areolen rond de schedel, trechtvormig, ca. 55 mm lang en 48 mm in diameter. **Pericarpellum** kort, ca. 13 mm lang en 7 mm in diameter, grijsgroen, licht berijpt, met enkele afgeronde schubjes van 3,5 mm breed en 2 mm lang. Deze schubjes zijn witachtig en iets roze aan de punt.

Buitenste perianthbladeren spatelvormig met een kort puntachtig uiteinde, ca. 27 mm lang en 7 mm breed, isabelkleurig tot grijsachtig wit, met een donkere vlek en iets roze aan het uiteinde en een groenachtige middenstreep in de lengte op de buitenzijde. **Overgangsprianthbladeren** lancetvormig, tot 25 mm lang en 7 mm breed, wit met een smalle grijze streep aan het uiteinde. **Binnenste perianthbladeren** lancetvormig, korter dan de overgangsprianthbladeren, wit.

Receptaculum is aan de binnenzijde karmijn gekleurd.

Foto 4: L. Bercht
Andere foto's van de schrijver

1	2
3	4

- G. erinaceum*
 1. bloemaanzicht
 2. bloemsneede
 3. vrucht
 4. het holotype

Meeldraden: primaire meeldraden ingeplant rond de stamper; secundaire meeldraden ingeplant langs de gehele receptaculumwand, naar de stamper toegebogen, waarbij de bovenste boven de stamper uitkomen. Alle meeldraden wit, bleekroze aan de basis. **Helmknoppen** lichtgeel. **Stamper** groenachtig wit, met inbegrip van de stempel 17 mm lang. **Stempel** wit, 11-lobbig.

Vrucht spoelvormig, blauwachtig berijpt, met enkele witgezoomde schubjes, 16 mm lang en 13 mm dik.

Zaden ca. 1,3 mm lang en 1 mm breed; testa bestaande uit zwarte knobeltjes, overdekt met een sterk ontwikkelde bleekbruine arillushuid; hilum peer- tot ruitvormig, vlak, bruinzwart. Het zaad behoort tot het type Ovatisemineum volgens het systeem van Schütz en tot het Baldiana-type volgens het systeem van Buxbaum.

Deze nieuwe soort werd door de auteur op 5 december 1981 bij Sauce Punco, Sierra de Tulumba, Provincie Cordoba, Argentinië op een hoogte van 1050 m gevonden. De planten ontvingen het veldnummer JL 40.

Ze werden aangetroffen in een biotoop van licht struikgewas, samengroeïend met *G. calochlorum*, terwijl lager op de helling ook *G. multiflorum* voorkwam.

Deze soort onderscheidt zich van de andere Ovatisemineae vooral door de zeer typische bedoorning, welke enigszins aan een egeltje doet denken; vandaar de naam *erinaceum*.

De middendorens ontwikkelen zich al aan plantjes van 1,5 à 2 cm. Planten met een diameter van ca. 3,5 cm zijn bloeiend. Het is een kleinblijvende soort.

Gymnocalycium erinaceum Lambert species nova

Corpus solitarium, applanate globosum ad globosum, glaucum villosumque, ad 50 mm altum et ad 55 mm diametens. Vertex depressus, paulo laneus et spinis juvenibus tectus est. **Radix** napiformis.

Costae 12, rectae, planae, dissolutae in gibberes mentiformes, in altitudine dimidia corporis 12-14 mm latae; sulci transversi recti brevesque sunt.

Areoles circulae ad ovales, 3 mm latae, 3-4 mm longae, primum albo-tomentosae, deinde nudaesunt, et 7-8 mm inter se distant.

Spiniae marginales 7-9, rectae, pectinate et in obliquum radiate positae, in utrasque pares 4, una declivis, tenues, acuminatae, teretes, primo nigrifuscae, deinde albescens cum acumine bruneo et base atrorubra vel nigra, 6-8 mm longae. Spiniae centrales 1-2, item tenues, teretes, erectae, coloratae sicut marginales, ad 1 cm longae.

Flores ex areolis recentibus, 55 mm longae, 48 mm diametens, infundibuliformae. Pericarpellum breve, ± 13 mm longum et 7 mm diametens, glaucum, paulo pruinatum, obtectum paucis squamis semicircularis, ad 3,5 mm latis, 2 mm longis, albidis, vix roseo-aculeatis, quae extendentes transcurrent ad folia externa perianthii.

Folia externa perianthii spathulosa, subacuminata, 27 mm longa, 7 mm lata. Gilva vel griseo-alba, atomaculata vix roseaque in acumine, in media parte externa subviridia. Media folia lanceolata, alba, anguste griseolineata in acumine, ad 25 mm longa et 7 mm lata. Interna lanceolata, alba, breviora.

Receptaculum intra carmineum.

Stamina: filamenta primaria circum stylum inserta, secundaria per cunctam altitudinem receptaculi inserta, ad medium declivia; suprema stamina stigmata eminentia, albida, in basi pellidrosea.

Antherae flaveolae. Stylus una cum stigmatibus ad 17 mm longus, subviridus ad albus.

Stigmata 11, alba.

Fructus fusiformis, subcaeruleo-pruinatus, obtectus paucis squamis albidomarginatis, ad 16 mm longus et 13 mm crassus.

Semina circiter 1,3 mm longa, 1 mm lata; testa verruculata, nigra, cum arillo pallide bruneo fortissimo; hilus pyriformis ad rhomboideus, planus, subniger. (Typus Ovatisemineum).

Patria: Sauce Punco, Argentina, provincia Cordoba, Sierra de Tulumba, in altitudine 1050 m.

Holotypus: Holotypus collegit in habitatione et deposit in Herbario Universitatis Rheno-Traiecti, sub n° JL 40.

Passendalestraat 84, 8698 Zonnebeke

De Nedercalifornische gehaaktdoornigen (= Ancistracanthae) (Deel VI)

TH.M.W. NEUTELINGS

B.2 *Mammillaria louisiae* Lindsay (1960)

In 1960 werd deze plant voor het eerst beschreven, ofschoon zij 21 jaren tevoren al deze naam kreeg. De naam is ter ere van Louisa Hutchinson, die deze plant in 1934 ontdekte.

Plantkenmerken:

Plantelichaam: enkelvoudig, soms spruitend, 1-3½ cm hoog, 3-3½ cm Ø, soms hoger en breder.

Axillen: aanvankelijk met witte wol, nadien kaal, geen borstelharen.

Middendoorns: 4, kruisvormig ingeplant, 8-10 mm lang, recht, bruin met donkere punt; onderste langer en aan de punt omgebogen.

Randdoorns: 11, 5-7 mm lang, recht, dun, naaldvormig, wit, overgaand naar licht- tot donkerbruin aan de punt.

Bloem: 35 mm lang, 40 mm Ø, witroze middenstreep; 6-8 stempellobben, olijfgroen; meeldraden wit, met bovenaan een roze blos, gele helmknopjes.

Vrucht: rood, knotsvormig, 20 mm lang, 4 mm dik.

Zaad: zwart, met putjes, 1,1 x 1 x 0,8 mm.

Groeiplaats: typevindplaats bij het strand 1½ km ten zuiden van El Socorro (30° 18' NBr 115° 50' WL); verder langs de kust van Punta Baja tot Arroyo San Telmo.

In mijn eigen verzameling heb ik enige exemplaren, waarvan ik het volgende noteerde. Het aantal randdoorns dat ik telde, bedroeg vaak 17-18, soms tot 20 stuks. De bloemgrootte kan variabel zijn. Er zijn exemplaren met bloemen die ca. 2/3 van de hierboven opgegeven afmetingen zijn. Ook de bloemkleur en de kleur van de stempel is wisselend. Voor het laatste bloemdeel kan deze ook kastanjebruin zijn. De vorm van de bes is afwijkend, nl. tot peervormig toe met een dikte van ca. 10 mm op het breedste deel. Ondanks die onderlinge verschillen is deze dwerg onder de Nedercalifornische Ancistracanthae vrij snel herkenbaar.

Dikwijls leest men in de literatuur dat het een heel moeilijke soort in de cultuur is. Dat blijkt in de praktijk zeer mee te vallen. Het is een bijzonder gemakkelijk en rijke bloeier. De lust tot bloeien is soms zo groot dat er 2 bloemen uit één oksel (= axille) kunnen voortkomen.

Tegenwoordig zien veel schrijvers deze soort als een variëteit van *M. goodridgii*, die nauw verwant is aan *M. blossfeldiana*.

Lau verzamelde deze plant onder de volgende veldnummers: 1213, bij Totuga en Guerreo negro; 1215, bij Socorra.

B.3 *Mammillaria hutchinsoniana* (Gates (1934)) Bödeker (1935)

Deze plant werd genoemd naar P.C. Hutchinson.

Plantkenmerken:

Plantelichaam: spruitend, slank, cilindervormig, 15 cm hoog, 4-6 cm Ø

Axillen: met een beetje wol of kaal.

Middendoorns: 3-4, 8-10 mm lang, onderste afstaand en gehaakt.

Randdoorns: 10-20, 7-10 mm lang, recht, glad, bruin met purperachtige punt, op den duur wit wordend.

Bloem: 20 mm lang, 25-30 mm Ø, crèmekleurig; meeldraden wit, 9 geelbruine stempellobben.

Vrucht: scharlakenrood, 10-20 mm lang.

Zaad: zwart, met putjes, ca. 0,9 mm lang.

Groeiplaatsen: 124 km ten westen van Calmalli (Vizcaínowoestijn) op ziltige bodem, op Isla Natividad en elders in het midden en zuiden van Neder-

M. louisiae met afwijkende bloemgrootte

M. hutchinsoniana

foto's van de schrijver

Californië.

Soms is er ook sprake van twee gehaakte middendoorns.

Craig stelt *M. bullardiana* synoniem aan deze soort.

G.A. Voss ontdekte een populatie van *M. hutchinsoniana* in de buurt van het plaatsje Camalu. Op die groeiplaats was er geen plant die qua uiterlijk hetzelfde was. De bedoorning was onderling sterk afwijkend, zowel wat betreft de dikte, het aantal als de kleur. Er waren exemplaren met groene stempels, maar ook exemplaren met geelbruine stempels. In deze populatie bevonden zich ook exemplaren, die qua uiterlijk veel op *M. louisiae* leken.

Een dergelijke beschrijving van een variabele populatie zegt al genoeg. Namelijk hoe moeilijk het is om een waterdichte beschrijving van een plantesoort te maken.

Deze plant wordt ook wel aangeduid als een variëteit van *M. goodridgii*.

Als veldnummers geeft Lau op: 1225, bij Mulege-Comondu; 1228, bij San José del Cabo.

Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

(wordt vervolgd)

Potten

H. RUINAARD

Hebt u zich wel eens afgevraagd hoe de potten top tien van Succulentaleden er uitziet? Staat de ronde plastic pot van 6½ cm nummer één, stijgt de vierkante 9x9x10 cm plastic pot met stip of is de aardewerken 9 cm pot nog steeds het meest populair?

Onzin, zult u zeggen; interesseert me niets!

Toch kan het wel eens goed zijn om, voordat u gaat verpotten, bij enige aspecten van dit voor onze hobby vrij belangrijke onderdeel stil te staan. Vragen die u zichzelf kunt stellen, zijn bijvoorbeeld: Welke kleur wil ik? Is de vorm belangrijk (rond of vierkant, hoog of laag)? Wat is de beste materiaalkeuze? Welke maten zijn er? Wat kosten ze? Waar kan ik ze kopen? Hoe lang gaan ze mee? Waarschijnlijk kunt u zelf nog wel meer vragen bedenken. Met zijn allen zijn we als succulentenliefhebbers een redelijk grote verbruiker van potten. Wanneer we er van uitgaan dat we met zo'n 10.000 al of niet bij Succulentaa angesloten liefhebbers per man of vrouw gemiddeld 100 potten per jaar verbruiken (vervanging van gebroken potten of uitbreiding van de verzameling) dan praten we toch al over één miljoen potten per jaar. Hoewel de pottenproducenten daar niet direct van wakker zullen liggen, lijkt

het me-toch reden genoeg om eens stil te staan bij de verschillende eisen die je aan een pot mag of moet stellen.

Voor degenen die nog worstelen met de brandende vraag of ze hun aardewerken potten wel of niet in ere moeten houden kan ik meteen wel zeggen dat ik een plastic-freak ben en dus hooguit kan adviseren om uw kapotgeslagen aardewerken potten te gebruiken als drainagelaag onder in uw nieuwe plastic potten of bakken. Waarom zo'n rigoreuze aanpak, hoor ik nog enkele zuchten. Om dat duidelijk te maken wil ik de volgende aspecten onder de aandacht brengen:

- vorm: rond of vierkant, hoog of laag
- materiaal: aardewerk of plastic
- kleur: bruin, zwart of grijs
- afmetingen: welke zijn verkrijgbaar
- duurzaamheid: eenmalig of meermalig gebruik
- verkrijgbaarheid: verzendhuis, groothandel of afdeling
- prijzen

Vorm

Ik vertel u niets nieuws als ik vaststel dat de bloempot van oudsher een ronde doorsnede heeft. Sinds een jaar of tien is er ook de vierkante plastic pot.

Een belangrijk nadeel van de ronde pot is het ruimteverlies bij het naast elkaar rangschikken van de potten, vooral als dit in loodrecht op elkaar staande rijen geschiedt. Wanneer men de potten "in verband" rangschikt (rijen onder een hoek van 60° op elkaar) kan men op hetzelfde oppervlak 10-12% meer potten plaatsen. Maar zelfs dan is nog 12% (bij kleine potten) tot 15% (bij grotere potten) van het oppervlak onbenut.

Bij vierkante potten sluiten alle kanten van de potten goed tegen elkaar aan en worden alleen de kleine oppervlakken tussen de afgeronde hoeken niet benut. Het onbenutte oppervlak is bij vierkante potten dan ook slechts 2% (bij kleine potten) tot 5% (bij grote potten). Bovendien is met het aaneengesloten oppervlak van vierkante potten een fraaiere opstelling te maken en is bij dezelfde grondoppervlakte het grondvolume van vierkante potten veel groter.

Bij de meeste potten is er geen keuze in de hoogte van de pot. De veelgebruikte ronde 6½ cm pot is er alleen in een hoogte van 5½ cm. Sommige potten zijn evenwel in verschillende hoogtes verkrijgbaar zoals bijvoorbeeld de vierkante 7x7 cm pot, die in hoogtes van 6, 7 en 8 cm te koop is. Voor planten met penwortels zoals Lobivia's, Sulcorebutia's e.d. prefereer ik zelfs nog hogere potten, bijv. 7x7x10 cm (daar deze niet te koop zijn, maak ik die zelf).

Verder zijn er tussen potten van verschillende producenten meestal verschillen in vorm van de bodem (aantal en grootte van de gaten) en van de bovenrand. Voor het gebruik zijn deze verschillen meestal van ondergeschikt belang.

Materialen

In tegenstelling tot zo'n 20 jaar geleden kan men tegenwoordig kiezen tussen aardewerken en plastic potten. Aardewerken potten hebben decennia lang hun nut bewezen en werden vroeger (en ook nu nog wel) geprezen om hun porositeit. Nu echter de plastic pot zijn intrede heeft gedaan vallen vooral een aantal nadelen van de aardewerken pot op zoals: het hoge gewicht,

de slechte oppervlakte/volume verhouding (t.g.v. de grote dikte), het aanhechten van de wortels aan de ruwe wand met als gevolg het moeilijke verpotten, de breekbaarheid, het snel vervuilen door algen en/of kalkafzetting, het (te) snel uitdrogen van de wortelkluit en de hiermee samenhangende afkoeling van de pot t.g.v. verdamping.

De benaming "plastic pot" verdient nog wel enige toelichting. Plastic, of liever kunststof, is evenals hout een verzamelnaam. Van de ca. 30 op commerciële schaal geproduceerde kunststoffen worden alleen polystyreen (PS), polypropreen (PP) en hoge dichtheid polyetheen (HDPE) voor bloempotten toegepast. Oorspronkelijk werd alleen PS (hard, stijf en bros) gebruikt, maar de laatste paar jaar is in toenemende mate PP (minder hard en stijf, maar ook minder bros) ingezet, terwijl er de laatste tijd een tendens is om PP en PS te vervangen door HDPE (vrijwel niet te onderscheiden van PP maar voor de pottenproducent lager in prijs).

De plastic pot biedt mijns inziens de volgende voordelen: licht gewicht, goed stapelbaar, weinig ruimteverlies t.g.v. geringe dikte, gemakkelijk verpotten, gemakkelijk schoon te maken, geringe verdamping vanuit de wortelkluit via de wand, in verschillende kleuren leverbaar en zowel in ronde als vierkante vorm leverbaar.

Plastic potten worden via het spuitgietproces of het vacuümvormproces geproduceerd. De potten, verkregen via het spuitgietproces uit gesmolten plastic, zijn herkenbaar aan het scherpe puntje in het midden van de bodem; ze hebben scherpere hoeken en zijn dikker dan de potten verkregen via het vacuümvormprocédé.

De uit warme, dunne plaat vacuümgevormde potten zijn zeer dun en zeer licht en dus ook goedkoper dan de potten volgens het spuitgietprocédé. De vierkante, vacuümgevormde potten zijn soms leverbaar als in een plaat aaneengeschakelde potten, terwijl de ronde zelfs als tweekleurige potten (buitenzijde roodbruin als aardewerkimitatie en binnenzijde zwart) uit PS-plaat geproduceerd worden. Doordat vacuümgevormde potten dunner en slapper zijn dan hun spuitgiet-broertjes, zijn ze niet erg geschikt voor meermalig gebruik. Ze vinden hun toepassing vooral in de opkweek van planten of als pot voor wegwerpplantjes.

Kleur

Van oudsher zijn aardewerken bloempotten natuurlijk roodbruin. Afgezien van de geglazuurde aardewerken sierpot is hierin met de komst van de plastic pot verandering gekomen.

Afgezien van de kleur zelf is het belangrijk dat de pot geen licht doorlaat. De kunststof is van zichzelf kleurloos en doorzichtig. Invallend licht zal ongewenste effecten geven in de potkluit.

Kunststoffen zijn in principe gemakkelijk in elke gewenste kleur te leveren. Toch zijn de meeste plastic potten zwart. Waarom zo somber, denk je dan? De belangrijkste reden is dat zwart de kunststof beschermt tegen afbraak door UV-straling. Ook zal een zwarte pot in de zon meer warmte absorberen dan een pot met een lichtere kleur en meer warmte bevordert de groei van de plant; dit gaat natuurlijk alleen op als de potten aan direct zonlicht blootgesteld zijn. Een bijkomend voordeel is mijns inziens dat de potranden in een opstelling van veel aaneengesloten potten minder opvallen ten opzichte van de potgrond. Dus ook hier geldt de slogan: "black is beautiful!"

Afmetingen

Van éénjarige zaailing tot stokoude plant doorlopen de meeste van onze

planten potten van 5½ cm tot zo'n 15 cm Ø.

De volgende, min of meer gestandaardiseerde maten zijn verkrijgbaar:

ronde plastic pot Ø in cm	ronde aardewerken pot Ø in cm	vierkante plastic pot l x b x h in cm
5½	5	5 x 5 x 4½
6½	6	6 x 6 x 5½
7½	7	7 x 7 x 7
8 en 8½	8	7 x 7 x 8
9	9	9 x 9 x 10
10	10	11 x 11 x 12
11	11	13 x 13 x 13
12	12	16 x 16 x 16
13	13	18 x 18 x 18
14	14	
15	15	

Grotere ronde plantcontainers zijn verkrijgbaar in zwart HDPE in afmetingen tot zo'n 30 cm Ø.

Keuze genoeg zou je zo zeggen en voor de meeste gevallen is dat ook zo. Er kunnen zich echter toch situaties voordoen waarin meer aan individuele wensen voldaan moet worden zoals plattere of juist hogere of nog grotere potten of bakken. Hoe aan deze wensen voldaan kan worden, wil ik in een volgend artikel behandelen.

Duurzaamheid

In tegenstelling tot de meeste potten die in de bloemisterij gebruikt worden zijn onze potten altijd voor meermalig gebruik bedoeld. In de bloemisterij worden steeds meer de dunne vacuümgevormde potten gebruikt, die dan wel licht en goedkoop zijn, maar het verpotten en schoonmaken vaak niet overleven. De kwaliteit van de dikkere, gespuitsgiete potten is aanzienlijk beter en is zeker goed genoeg om vier à vijf jaar mee te gaan. Ze laten zich gemakkelijk schoonmaken met een warm sopje, wat ook niet altijd gezegd kan worden van een aardewerken pot. De kans op breuk is bij een plastic pot ook aanzienlijk kleiner dan bij deze laatstgenoemde. Wat dat betreft is PP meestal taaier dan PS en hoewel de ervaringen met PP zich over minder jaren uitstrekken verwacht ik dat de kwaliteit van de gespuitsgiete PP (of HDPE) pot het beste zal blijken te zijn.

Verkrijgbaarheid

Als je dan eenmaal een keuze voor een bepaalde pot hebt gemaakt, blijkt het niet altijd gemakkelijk te zijn om die ergens te kopen. Bloemenwinkels, tuincentra en boerenbonden bieden meestal niet de gewenste of slechts een beperkt aantal afmetingen aan. Groothandelaren of importeurs bieden de amateur meestal ook geen oplossing, omdat daar alleen per één of meerdere dozen per potmaat verkocht wordt.

Er blijven dan nog twee mogelijkheden over; ten eerste postorderbedrijven zoals die vooral in Duitsland opereren (zie advertenties in Succulenta en K.u.a.S.) en ten tweede het centraal inkopen per afdeling via de groothandel. In elke afdeling is wel iemand te vinden die het een en ander kan regelen en in een aantal afdelingen functioneert dit al zeer goed.

Het grootste probleem blijft dan nog om de voor de groothandel incurante maten te pakken te krijgen, zoals bijvoorbeeld de in de afdeling Zuid-Limburg zeer populaire vierkante 5x5x4½ cm pot.

Prijzen

De Consumentenbond heeft nog nooit een vergelijkend bloempottenonderzoek gepubliceerd en ook uit andere bronnen is moeilijk een goede prijsver-

gelijking te krijgen, daar de prijs van potten behalve van de afmeting ook vrij sterk afhangt van het aantal te kopen exemplaren. Bij afname per doos geldt voor de kleinere ronde plastic pot bij benadering de vuistregel dat de prijs in centen gelijk is aan de diameter in cm; voor de grotere maten (groter dan 10 cm) moet duidelijk meer betaald worden. Voor vierkante potten gaat dit niet op; bovendien is de prijs aanzienlijk hoger dan die van ronde potten bij dezelfde buitenafmeting. Een vierkante 7x7x7 cm pot is bijvoorbeeld gemiddeld anderhalf maal zo duur als een ronde 7½ cm pot.

Tenslotte is de prijs van aardewerken potten (meestal) hoger dan die van de vergelijkbare plastic potten.

Qua prijs/kwaliteitsverhouding komt de ronde gespuitsgiete plastic pot er voor de oprechte amateur dus het beste vanaf.

De Top tien

Ik wil niet de indruk wekken over een representatieve steekproef te beschikken en kan u dus geen potten top tien voorschotelen. Mijn persoonlijke top tien wil u echter niet onthouden, maar eerlijk gezegd kom ik eigenlijk niet verder dan een top vijf. Deze ziet er als volgt uit:

1. evenals vorig jaar : de 9x9x10 cm zwarte plastic pot
2. met stip : de 7x7x7 cm zwarte plastic pot
3. vorig jaar nog nr. 2 : de 6x6x5½ cm roodbruine plastic pot
4. sterk stijgend : de 5x5x4½ cm zwarte plastic pot
5. voor de echte zware jongens: de 13x13x13 cm zwarte plastic pot

Uw eigen top tien zal er ongetwijfeld anders uitzien, afhankelijk van grootte en ouderdom van uw verzameling en voorkeur voor ronde, vierkante, plastic of aardewerken potten.

En wat de Succulenta-top tien betreft: ik heb inderdaad het vermoeden dat de ronde 6½ cm plastic pot nog nummer één staat. Tenslotte is dat de pot, waar de meeste 2- tot 4-jarige zaailingen in terecht komen en daarin kun je dus de grootste aantallen verwachten. Maar vergeet bij uw eerstvolgende verpotronde de vierkante 7x7x7 cm pot niet want die heeft u veel te bieden.

Molenweg 29, 6133 XM Sittard

AAN DE ORGANISATOREN VAN RUILBEURZEN

Beste medeliefhebbers, met het organiseren van de ruilbeurzen bezorgt u vele liefhebbers jaarlijks een aantal hoogtijdagen in hun hobby. Gaarne doen wij een beroep op u om er dit jaar naar te streven de verkoop van natuurimporten op deze beurzen zoveel mogelijk tegen te gaan. Wij wensen u dit jaar weer veel succes!

Het Bestuur

INHOUD

Hoya uncinata - H. en R. van Donkelaar	50
Een nieuwe Mammillaria? - E. Lanssens	50
Mesembryanthemaceae (XLV) - F. Noltee en A. de Graaf	54
Een vetplantje voor het raam - W. Sterk	55
Melocactus macrodiscus - L. Bercht en N. Brederoo	57
Over het zaaien van cactussen - P. van Veen	61
Nieuwbeschrijving Gymnocalycium erinaceum spec. nov. - J. Lambert	64
De Nedercalifornische gehaaktdoornigen (VI) - Th. Neutelings	67
Potten - H. Ruinaard	68